

Riksarkivets yttrande över betänkandet En reform för datadelning (SOU 2023:96)

Riksarkivet delar utredningens bedömning att det finns ett behov av en samlad nationell styrning för att uppnå interoperabilitet vid datadelning. Riksarkivet anser dock att frågor om bevarande och återutnyttjande av data över tid behöver utredas innan förslaget görs till föremål för lagstiftning. Riksarkivet kan konstatera att det långsiktiga perspektivet på myndigheternas informationshantering saknas i betänkandet. Data som ska delas måste kunna förstås och användas med bibehållen autenticitet över tid och det är inte säkert att de lösningar som är lämpliga för datadelning också är lämpliga för bevarande och återutnyttjande av informationen över tid. Enligt Riksarkivet går det därför inte att ta ställning till helheten i förslaget innan frågor om bevarande och återutnyttjande av data över tid har utretts och analyserats. Risken är annars att förslaget i förlängningen kan få oförutsedda och irreparabla konsekvenser för myndigheternas informationshantering samt medföra ökade kostnader för myndigheterna.

Riksarkivet har vidare några synpunkter på betänkandet i sak vilka behandlas i det följande. Rubrikerna följer betänkandets rubriker.

4.4.8 Specifikationer för informationsutbyte

Riksarkivet bedriver sedan lång tid tillbaka ett arbete med förvaltningsgemensamma specifikationer för strukturering och överföring av information, FGS. Arbetet är strategiskt viktigt för att säkerställa att information på ett standardiserat och kostnadseffektivt sätt med bibehållen tillgänglighet kan överföras till e-arkivlösningar och mellan it-system, t.ex. vid ersättning av system hos en myndighet. De förvaltningsgemensamma specifikationerna säkerställer att autentisk information långsiktigt och kostnadseffektivt kan bevaras och återutnyttjas.

I betänkandet uppges att de förvaltningsgemensamma specifikationerna inte längre uppdateras. Arbetet var under en tid pausat men har återupptagits av Riksarkivet. Detta är ett strategiskt viktigt och prioriterat område för Riksarkivets arbete med digital informationsförvaltning.

9.7 Hur styrningen ska utformas och organiseras

Riksarkivet anser att det av 4 § förslaget till förordning om den offentliga förvaltningens interoperabilitet uttryckligen ska framgå att samråd ska ske med Riksarkivet. Riksarkivet föreslår att bestämmelsen ges följande lydelse (Riksarkivets tillägg markerade):

*4 § Myndigheten för digital förvaltning får, efter att **Riksarkivet och** berörda aktörer getts tillfälle att yttra sig, meddela föreskrifter om nationella interoperabilitetslösningar enligt 5 § lagen om den offentliga förvaltningens interoperabilitet.*

Som nämnts i det inledande avsnittet är det inte säkert att de lösningar som är lämpliga för datadelning också är lämpliga för bevarande och återutnyttjande av informationen över tid. Riksarkivet ser därför en risk för att föreskrifter om interoperabilitet vid datadelning skulle kunna försvåra förutsättningarna för bevarande och återutnyttjande av informationen över tid och att de även skulle kunna komma att överlappa eller hamna i konflikt med Riksarkivets föreskrifter om framställning och bevarande av elektroniska handlingar eller föreskrifter om metadata och arkivredovisning. För att säkerställa att så inte sker anser Riksarkivet att det uttryckligen bör framgå att samråd ska ske med Riksarkivet. Den föreslagna bestämmelsen med krav på samråd med berörda aktörer bör därför kompletteras.

9.9 Styrning inom sektorer eller områden bör ske genom speciallagstiftning

Riksarkivet ser positivt på förslaget i betänkandet att förutsättningarna för att införa styrning av interoperabilitet inom sektorer eller områden fortsatt ska utredas. Riksarkivet ställer sig emellertid frågande till om förslaget med delat ansvar för styrning av interoperabilitet mellan den förvaltningsgemensamma och den sektorsspecifika nivån verkligen kommer att säkerställa en effektiv styrning. Förvisso framhålls det i utredningen att den styrning som tas fram behöver vara förenlig med de krav som ställs på förvaltningsgemensam nivå. Inte desto mindre finns det en risk med en styrning på många olika nivåer, inte minst i ljuset av att regelgivning i form av föreskrifter från andra myndigheter som tangerar interoperabilitetsområdet kan ha betydelse för de lösningar som tas fram.

Beslut i detta ärende har fattats av riksarkivarie Karin Åström Iko efter föredragning av arkivarie Carl Billengren. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Jens Västberg och enhetschef Fredrik Lindberg deltagit.

Karin Åström Iko

Carl Billengren